Prefață

Multă vreme, cu rare excepții, lingvistica românească nu a cercetat în mod sistematic *argoul*. Lingvistica sau stilistica nu l-au ignorat dar l-au integrat între alte fenomene, mai ales atunci cînd au avut în centru interpretarea limbajului popular sau a unor creații literare din stilul beletristic cult. După 1990, poate şi în strînsă legătură cu manifestarea unei libertăți care pare să suspende hotarul dintre limba de cultură şi limbajul familiar în varianta bolovănoasă sau buruienoasă sau chiar agresivă, argoul se impune tot mai mult atenției lingviştilor.

Ioan Milică s-a interesat de mai mulți ani de aspecte specifice ale actului de comunicare lingvistică la elevi şi studenți, realizînd în timp înregistrări ale comunicării orale în care argoul ocupa un loc semnificativ. Pentru teza de doctorat, intitulată *Stilistica argoului în limba română contemporană*, el şi-a extins cercetările şi la alte categorii de vorbitori şi căi de comunicare (internetul). În paralel, a cercetat şi modul în care a fost receptat şi interpretat argoul în lingvistica românească şi franceză, mai ales, începînd cu sec. al XIX-lea. Rezultatul este un studiu amplu, în care autorul caută răspuns la întrebări privind esența argoului (cînd recurge şi la sociolingvistică şi psiholingvistică) şi realizează o analiză substanțială a argoului în comunicarea lingvistică şi în comunicarea literară.

Structura lucrării corespunde celor două abordări, teoretică şi descriptivă. În prima perspectivă, teza se impune prin complexitatea şi temeinicia demersului ştiințific din capitolul, mai bogat în conținut decît lasă să se vadă titlul, *Ipostazele metalingvistice ale unui cuvînt marginal* şi din capitolul *Schiță de istorie a cercetării argoului românesc*.

Autorul face într-adevăr o incursiune în istoria interpretării acestei categorii lingvistice pornind de la etimologia termenului *argot*/*argou*, dar urmăreşte totodată, şi mai ales, procesul de conceptualizare în funcție de diferite puncte de vedere exprimate mai cu deosebire în lingvistica franceză (A. Dauzat, P. Guiraud) şi în lingvistica românească (Lazăr Şăineanu). Impunerea termenului *argou*, după sau concomitent cu încercarea altor denumiri, ieşite din uz, în opoziție apoi cu termenul *jargon*, stă în legătură nu numai cu prestigiul studiilor realizate în spațiul francez, ci şi cu procesul conceptualizării într-o perioadă în care realitatea

BDD-B5-01 © 2009 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:13 UTC)

însăşi, argotică, să spunem, deopotrivă socială, culturală şi lingvistică, impunea termenul. În acest sens, argumentările lui Albert Dauzat şi Lazăr Şăineanu, trecute într-un anumit sens şi în varianta P. Guiraud, pot fi considerate complementare.

Probleme de conceptualizare ridică această categorie în special după extinderea termenului *argot*/*argou* de la vorbirea/limbajul răufăcătorilor la alte tipuri de colectivităţi automarginalizate sau marginalizate de societate (drogaţi, homosexuali etc.) sau care sînt parte din societate (elevi, studenţi, tineri). Această extindere a termenului nu poate ascunde producerea unor mutaţii semnificative în înseşi principiile de constituire şi funcţionare a argoului. Fenomenul, marcat în bibliografia temei prin opoziţia *argou vechi – argou modern*, a constituit problema cea mai importantă şi mai ridicătoare de întrebări cu care a avut a se confrunta autorul. Capitolul *Ipostazele metalingvistice ale unui cuvînt marginal* este remarcabil tocmai prin baza teoretică pe carte şi-o asumă Ioan Milică, în măsură să-l îndreptăţească la integrarea în aceeaşi categorie lingvistică atît a argoului originar, cît şi a vorbirii celorlalte colectivităţi pentru care se foloseşte acelaşi termen.

Printr-o dialectică bine stăpînită autorul îşi desfăşoară demersul ştiinţific într-o perspectivă logică structurată în trepte, aşa încît construirea şi argumentarea propriului punct de vedere privind esenţa argoului să depăşească alegerea pe care bibliografia problemei i-o oferea între *limbaj special*, *tip deosebit de vocabular* şi *stil*. La capătul acestui demers, autorul îşi află principalul sprijin în concepţia lui Eugen Coşeriu despre *normă*, înţeleasă ca model particular de actualizare în vorbire a sistemului unei limbi. Privită concepţia lui Coşeriu în integralitatea ei, adică în perspectiva celor trei ipostaze ale limbii: *sistem – normă – vorbire* şi, totodată, în perspectiva celor două ipostaze ale stilisticii: *stilistica normei* şi *stilistica vorbirii*, argoul poate fi interpretat ca *normă-model* în raport cu o normă înglobantă, să spunem, aceasta generatoare a unui stil, în baza tipului de cunoaştere şi comunicare, stilul conversaţiei în varianta conversaţiei familiare, în interiorul culturii citadine.

Două sînt principalele coordonate între care îşi construieşte Ioan Milică propriul punct de vedere şi între care va aşeza interpretarea din componenta analitică a lucrării: a) depăşirea nivelului lexicologic, prin integrarea unităţilor denominative în structuri morfo-sintactice, odată

BDD-B5-01 © 2009 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:13 UTC)

cu situarea argoului în desfășurarea actului de comunicare; b) orientarea argumentării, chiar dacă mai mult implicită, în funcție de raportul *genul proxim – diferența specifică*.

În acest sens, în discutarea argoului prin raportul *expresivitate – oralitate – încifrare*, se va putea sublinia că *oralitatea*, chiar dacă este proprie limbajului popular, în general, sau în varianta conversației familiare de tip citadin, rămîne, în orice caz (chiar în varianta trecută în scris prin mijloace electronice), definitorie. Diferența o face *încifrarea* semantică şi se întemeiază pe sursele concrete ale expresivității. La un al doilea nivel, apoi, *expresivitatea* determină distincția dintre argoul originar, autentic, am spune, al hoților, puşcăriaşilor etc. şi argoul elevilor, studenților, tinerilor. Expresivitatea argoului originar este implicită şi preponderent (dacă nu chiar exclusiv) funcțional-lingvistică pentru argotizanți. Numai pentru analiştii argoului sau pentru cel ce priveşte din afară, termenii şi structurile argotice îşi dezvăluie potențele de expresivitate stilistică. Argoul studenților, dimpotrivă, se distinge prin opoziții expresive întemeiate pe un proces de creativitate în desfăşurare neîntreruptă, funcționînd şi fiind perceptibile ca atare în chiar actul de comunicare lingvistică. Se poate adînci, apoi, deosebirea dintre *argou* şi *limbajele speciale* sau *limbajele specializate*, şi din perspectiva tipului de cunoaştere (*empirică* vs *ştiințifică*), şi din perspectiva naturii lexicului (termeni *apelativi* vs termeni *conceptuali*).

Baza teoretică fixată în capitolul *Ipostazele metalingvistice ale unui cuvînt marginal* îşi dezvăluie şi consolidează îndreptățirea prin nuanțările din capitolul *Schiță de istorie a cercetării argoului românesc***,** în care autorul pătrunde, cu exactă înțelegere şi cu spirit critic, în concepția despre stilistică în general sau/şi despre argou în special a lui Iorgu Iordan, Lazăr Şăineanu, G. Ivănescu, pînă la cercetări foarte recente realizate de Rodica Zafiu, Adriana Stoichițoiu-Ichim, Miorița Baciu Got. Acest capitol este exemplar pentru contribuția pe care o aduce doctorandul, pe de o parte, la cunoaşterea procesului de conceptualizare, pe de alta, la cunoaşterea dinamicii argoului prin referirea la diferite corpusuri publicate în varii moduri în sec. XX şi la începutul sec. XXI.

Cu întemeierea teoretică din aceste două capitole şi în baza unui material lingvistic bogat, adunat de el în parte şi corelat cu alte corpusuri, Ioan Milică realizează o interpretare complexă, nuanțată a argoului în cîteva stiluri şi variante stilistice funcționale. Modelul de

BDD-B5-01 © 2009 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:13 UTC)

analiză este în esență același în toate capitolele, cu luarea în atenție a argoului din diferite unghiuri, interpretarea, în general riguroasă, de multe ori subtilă și originală, totdeauna orientată spre scopul urmărit, chiar și atunci cînd „obiectul" în sine ar fi relativ străin temei.

În capitolul *Stilistica argoului în conversațiile școlarilor*, autorul rămîne, în esență, în continuitatea interpretărilor precedente din lingvistica și stilistica românească. Noutatea este dată, pe de o parte, de ceea ce este nou în lexicul argotic, în mare parte cules de doctorand, cu interpretarea mai riguroasă a modalităților de formare și a procesului de semantizare, pe de alta, de integrarea unităților lexicale în structuri sintactice.

Contribuția cea mai semnificativă sub aspectul noutății în această parte a doua a tezei o reprezintă capitolul *Stilistica argoului în comunicarea prin intermediul internetului*, în care Ioan Milică se oprește asupra specificului comunicării lingvistice între tinerii pentru care internetul a devenit principalul canal de comunicare lingvistică prin care ei simt că se pot elibera de ceea ce consideră barieră în calea manifestării stării de libertate. Libertatea de exprimare printr-un limbaj frust, violent uneori, licențios alteori, golit de sens în mod frecvent, pare să amenințe a lua locul libertății autentice de manifestare prin expresie lingvistică a creativității profunde. În interpretarea, cel mai adesea, neutră dată acestui limbaj, integrat argoului prin extinderea de care vorbeam mai sus și datorită absenței unui termen mai potrivit, autorul lucrării își dezvăluie disponbilitățile analitice în descrierea foarte riguroasă a structurilor specifice – cele mai frecvente de tip frazeologic – și a dinamicii semanticii acestora. Capitolul reprezintă în el însuși un început semnificativ în studierea influenței internetului asupra limbajului tinerilor.

Capitolul consacrat stilului beletristic, eterogen prin scrierile avute în vedere, eterogenitate cu aspectele ei pozitive și negative, deschide o altă perspectivă în funcționarea argoului prin integrarea lui în procesul de semnificare artistică, avînd specificul său în poezie și în proză.

Din această perspectivă, în care argoul trebuie considerat ca semn de gradul doi, este cu totul remarcabilă și la obiect interpretarea dată raportului de intertextualitate Miron Radu Praschivescu (*Cîntice țigănești*) – Federico García Lorca, în care argoul are o poziție semnificativă. Autorul este deopotrivă de atent la aspectul stilistic al

BDD-B5-01 © 2009 Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:13 UTC)

acestui raport – de pe poziţiile unei bune întemeieri teoretice privind conceptul de normă individuală – şi la aspectul poetic – cu un evident simţ artistic.

Că autorul este mai sigur pe instrumentele stilisticii cînd interpretează proza o dovedeşte analiza limbajului în scrierile lui Dan Lungu şi Mihai Avasilcăi, puşcăriaşul Fanfan care se consideră scriitor. Cît priveşte „opera" lui Avasilcăi-Fanfan, textele lui sînt în mod evident pseudoliteratură, ceea ce însuşi autorul recunoaşte, chiar dacă el supraevaluează la un moment dat arta lui portretistică. Fapt este, însă, că scrisul lui Fanfan i-a putut servi foarte bine doctorandului pentru analiza argoului ca atare, nu în funcţie specifică literaturii. Interpretarea limbajului acestuia relevă extraordinara lui capacitate de creaţie lingvistică, chiar în interiorul a ceea ce am numit argoul originar, pe de o parte, şi capacitatea analitică a autorului tezei, pe de alta.

Prin interpretarea dată, studiul realizat de Ioan Milică reprezintă o contribuţie însemnată la dezbaterile privind înţelegerea argoului ca o categorie cu o identitate specifică în întrebuinţarea limbii şi la cunoaşterea diferitelor aspecte şi funcţii ale argoului în limba română contemporană.

Dumitru Irimia

Notă

Prefaţa semnată de domnul profesor Dumitru Irimia (1939-2009) este, în realitate, referatul prezentat în şedinţa de susţinere publică a tezei de doctorat intitulată *Stilistica argoului în limba română contemporană*. Din nefericire, Domnia Sa nu a mai avut vreme să scrie o introducere asupra căreia îşi dăduse acordul şi pe care intenţia să o redacteze de îndată ce manuscrisul ar fi ajuns într-o variantă definitivă. Micile modificări pe care ne-am permis a le face constau în eliminarea unor observaţii pe seama unui capitol care a existat în teza de doctorat, la momentul susţinerii, dar pe care l-am eliminat din versiunea actuală.

Ioan Milică

BDD-B5-01 © 2009 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:13 UTC)